

**НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ І
ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ**

Кафедра міжнародних відносин і суспільних наук

ЗАТВЕРДЖЕНО

Гуманітарно-педагогічний факультет

«___» _____ 2025 р.

**РОБОЧА ПРОГРАМА
НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ**

Міжнародні відносини та світова політика

Галузь знань С Соціальні науки, журналістика та інформація

Спеціальність С3 Міжнародні відносини

Освітня програма «Міжнародні відносини»

Факультет гуманітарно-педагогічний

Розробник: Грушецький Б. П., кандидат політичних наук, доцент кафедри
міжнародних відносин і суспільних наук

Київ – 2025 р.

Опис навчальної дисципліни Міжнародні відносини та світова політика

Галузь знань, спеціальність, освітня програма, освітній ступінь		
Освітній ступінь	бакалавр	
Спеціальність	СЗ Міжнародні відносини	
Освітня програма	«Міжнародні відносини»	
Характеристика навчальної дисципліни		
Вид	обов'язкова	
Загальна кількість годин	150	
Кількість кредитів ECTS	5	
Кількість змістових модулів	4	
Курсова робота	Міжнародні відносини та світова політика (за темами)	
Форма контролю	екзамен	
Показники навчальної дисципліни для денної та заочної форм здобуття вищої освіти		
	Денна форма здобуття вищої освіти	Заочна форма здобуття вищої освіти
Курс (рік підготовки)	3	
Семестр	5,6	
Лекційні заняття	30 год.	
Практичні, семінарські заняття	60 год.	
Лабораторні заняття		
Самостійна робота	60 год.	
Кількість тижневих аудиторних годин для денної форми здобуття вищої освіти	3 год.	

1. Мета, компетентності та програмні результати навчальної дисципліни

Мета: Сформувати цілісне впорядковане враження про основні етапи, процеси та тенденції, а також проблеми, притаманні міжнародним відносинам і світовій політиці протягом другої половини ХХ – початку ХХІ століть; сприяти формуванню навичок послідовного та всебічного аналізу закономірностей і особливостей розвитку світової політики; допомогти засвоїти методи та алгоритми роботи з дипломатичними, політичними та міжнародно-правовими джерелами, в т. ч. щодо їх тлумачення та аналізу.

Набуття компетентностей:

інтегральна компетентність (ІК): здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми в сфері міжнародних відносин, суспільних комунікацій та регіональних студій, зовнішньополітичної діяльності держав, міжнародних взаємодій між державами, міжнародними організаціями та недержавними акторами, що характеризуються комплексністю та невизначеністю умов та передбачає застосування теорій суспільних наук та спеціальних наукових методів дослідження проблем міжнародних відносин

загальні компетентності (ЗК):

ЗК2. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі і знань про природу і суспільство, та у розвитку суспільства, техніки і технологій.

ЗК3. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

ЗК4. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.

ЗК6. Здатність генерувати нові ідеї (креативність).

ЗК7. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК8. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК10. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.

ЗК12. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК13. Здатність бути критичним і самокритичним спеціальні (фахові) компетентності (СК):

СК1. Здатність виокремлювати ознаки та тенденції розвитку, розуміти природу, динаміку, принципи організації міжнародних відносин, суспільних комунікацій та/або регіональних студій.

СК2. Здатність аналізувати міжнародні процеси у різних контекстах, зокрема політичному, безпековому, правовому, економічному, суспільному, культурному та інформаційному.

СК4. Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі і практичні проблеми у сфері міжнародних відносин, зовнішньої політики держав, суспільних комунікацій, регіональних досліджень.

СК5. Здатність аналізувати вплив світової економіки, міжнародного права та внутрішньої політики на структуру й динаміку міжнародних відносин та зовнішньої політики держав.

СК9. Здатність застосовувати знання характеристик розвитку країн та регіонів, особливостей та закономірностей глобальних процесів та місця в них окремих держав для розв'язання складних спеціалізованих задач і проблем.

СК11. Здатність аналізувати природу та еволюцію міжнародних організацій, їх місця у системі міжнародних відносин, основних форм та перспектив співпраці України з ними.

СК13. Здатність аналізувати діяльність міжнародних недержавних акторів та транснаціональні відносини

Програмні результати навчання (ПРН):

РН01. Знати та розуміти природу міжнародних відносин та регіонального розвитку, еволюцію, стан теоретичних досліджень міжнародних відносин та світової політики, а також природу та джерела політики держав на міжнародній арені і діяльності інших учасників міжнародних відносин.

РН03. Знати природу міжнародного співробітництва, характер взаємодії між міжнародним акторами, співвідношення державних, недержавних акторів у світовій політиці.

РН04. Знати принципи, механізми та процеси забезпечення зовнішньої політики держав, взаємодії між зовнішньою та внутрішньою політикою, визначення та реалізації на міжнародній арені національних інтересів держав, процесу формування та реалізації зовнішньополітичних рішень.

РН05. Знати природу та механізми міжнародних комунікацій.

РН06. Знати природу та характер взаємодій окремих країн та регіонів на глобальному, регіональному та локальному рівнях.

РН07. Здійснювати опис та аналіз міжнародної ситуації, збирати з різних джерел необхідну для цього інформацію про міжнародні та зовнішньополітичні події та процеси.

РН08. Збирати, обробляти та аналізувати великі обсяги інформації про стан міжнародних відносин, зовнішньої політики України та інших держав, регіональних систем, міжнародних комунікацій.

РН11. Здійснювати прикладний аналіз міжнародних відносин, зовнішньої політики України та інших держав, міжнародних процесів та міжнародної ситуації відповідно до поставлених цілей, готувати інформаційні та аналітичні.

2. Програма та структура навчальної дисципліни для:

– повного терміну денної (заочної) форми здобуття вищої освіти;

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	денна форма						Заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
1	2	л	п	лаб	інд	с.р.	8	л	п	лаб	інд	с.р.
3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	13	
Модуль 1. Міжнародні відносини та світова політика у 1945-1960-х рр.												
Тема 1. Післявоєнне врегулювання у Європі та на Далекому Сході	10	2	4			4						
Тема 2. Початок Холодної війни	10	2	4			4						
Тема 3. Міжнародні відносини у 1950-х – 1960-х роках	10	2	4			4						
Тема 4. Деколонізація та міжнародні відносини країн Третього світу	10	2	4			4						
Разом за змістовим модулем 1	40	8	16			16						
Модуль 2. Міжнародні відносини та світова політика у 1970-х – 1980-х рр.												
Тема 5. Розрядка у міжнародних відносинах 1970-х років	10	2	4			4						
Тема 6. Криза розрядки та Нова Холодна війна	12	2	5			5						
Тема 7. Завершення Холодної війни	13	3	5			5						
Разом за змістовим модулем 2	35	7	14			14						
Модуль 3. Ключові тенденції у міжнародних відносинах у постбіполярну епоху												
Тема 8. Трансформація системи міжнародних відносин у кін. XX – на поч. XXI ст.	10	2	4			4						
Тема 9. Роль глобалізації у міжнародних відносинах у кін. XX – на поч. XXI ст.	10	2	4			4						

Тема 10. Гуманітарна складова міжнародних відносин у кін. XX – на поч. XXI ст.	10	2	4			4						
Тема 11. Міжнародні конфлікти та миротворча діяльність у кін. XX – на поч. XXI ст.	10	2	4			4						
Разом за змістовим модулем 3	40	8	16			16						
Модуль 4. Регіональні особливості міжнародних відносин у постбіполярну епоху												
Тема 12. Роль США і ЄС у міжнародних відносинах кін. XIX – поч. XX ст.	10	2	4			4						
Тема 13. Міжнародні відносини у Центрально-Східній Європі у кін. XX – на поч. XXI ст.	12	2	5			5						
Тема 14. Міжнародні відносини в Азії, Африці та Латинській Америці у кін. XX – на поч. XXI ст.	13	3	5			5						
Разом за змістовим модулем 4	35	7	14			14						
Усього годин	150	30	60			60						

3. Теми лекцій

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1.	Тема 1. Післявоєнне врегулювання у Європі та на Далекому Сході	2
2.	Тема 2. Початок Холодної війни	2
3.	Тема 3. Міжнародні відносини у 1950-х – 1960-х роках	2
4.	Тема 4. Деколонізація та міжнародні відносини країн Третього світу	2
5.	Тема 5. Розрядка у міжнародних відносинах 1970-х років	2
6.	Тема 6. Криза розрядки та Нова Холодна війна	2

7.	Тема 7. Завершення Холодної війни	3
8.	Тема 8. Трансформація системи міжнародних відносин у кін. XX – на поч. XXI ст.	2
9.	Тема 9. Роль глобалізації у міжнародних відносинах у кін. XX – на поч. XXI ст.	2
10.	Тема 10. Гуманітарна складова міжнародних відносин у кін. XX – на поч. XXI ст.	2
11.	Тема 11. Міжнародні конфлікти та миротворча діяльність у кін. XX – на поч. XXI ст.	2
12.	Тема 12. Роль США і ЄС у міжнародних відносинах кін. XIX – поч. XX ст.	2
13.	Тема 13. Міжнародні відносини у Центрально-Східній Європі у кін. XX – на поч. XXI ст.	2
14.	Тема 14. Міжнародні відносини в Азії, Африці та Латинській Америці у кін. XX – на поч. XXI ст.	3
	Разом	30

4. Теми семінарських занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
15.	Тема 1. Післявоєнне врегулювання у Європі та на Далекому Сході	4
16.	Тема 2. Початок Холодної війни	4
17.	Тема 3. Міжнародні відносини у 1950-х – 1960-х роках	4
18.	Тема 4. Деколонізація та міжнародні відносини країн Третього світу	4
19.	Тема 5. Розрядка у міжнародних відносинах 1970-х років	4
20.	Тема 6. Криза розрядки та Нова Холодна війна	5
21.	Тема 7. Завершення Холодної війни	5
22.	Тема 8. Трансформація системи міжнародних відносин у кін. XX – на поч. XXI ст.	4
23.	Тема 9. Роль глобалізації у міжнародних відносинах у кін. XX – на поч. XXI ст.	4
24.	Тема 10. Гуманітарна складова міжнародних відносин у кін. XX – на поч. XXI ст.	4
25.	Тема 11. Міжнародні конфлікти та миротворча діяльність у кін. XX – на поч. XXI ст.	4
26.	Тема 12. Роль США і ЄС у міжнародних відносинах кін. XIX – поч. XX ст.	4
27.	Тема 13. Міжнародні відносини у Центрально-Східній Європі у кін. XX – на поч. XXI ст.	5

28.	Тема 14. Міжнародні відносини в Азії, Африці та Латинській Америці у кін. XX – на поч. XXI ст.	5
	Разом	60

5. Теми самостійної роботи

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1.	Тема 1. Післявоєнне врегулювання у Європі та на Далекому Сході	4
2.	Тема 2. Початок Холодної війни	4
3.	Тема 3. Міжнародні відносини у 1950-х – 1960-х роках	4
4.	Тема 4. Деколонізація та міжнародні відносини країн Третього світу	4
5.	Тема 5. Розрядка у міжнародних відносинах 1970-х років	4
6.	Тема 6. Криза розрядки та Нова Холодна війна	5
7.	Тема 7. Завершення Холодної війни	5
8.	Тема 8. Трансформація системи міжнародних відносин у кін. XX – на поч. XXI ст.	4
9.	Тема 9. Роль глобалізації у міжнародних відносинах у кін. XX – на поч. XXI ст.	4
10.	Тема 10. Гуманітарна складова міжнародних відносин у кін. XX – на поч. XXI ст.	4
11.	Тема 11. Міжнародні конфлікти та миротворча діяльність у кін. XX – на поч. XXI ст.	4
12.	Тема 12. Роль США і ЄС у міжнародних відносинах кін. XIX – поч. XX ст.	4
13.	Тема 13. Міжнародні відносини у Центрально-Східній Європі у кін. XX – на поч. XXI ст.	5
14.	Тема 14. Міжнародні відносини в Азії, Африці та Латинській Америці у кін. XX – на поч. XXI ст.	5
	Разом	60

6. Методи та засоби діагностики результатів навчання:

- екзамен;
- модульні тести;
- доповіді з семінарських робіт;
- доповіді з самостійної роботи;
- презентації;
- захист курсової роботи;
- участь у дискусії.

7. Методи навчання:

- словесний метод (лекція, дискусія, співбесіда тощо);
- практичний метод (лабораторні, практичні заняття);
- наочний метод (метод ілюстрацій, метод демонстрацій);
- робота з навчально-методичною літературою (конспектування, тезування, анотування, рецензування, складання реферату);
- відеометод (дистанційні, мультимедійні, веб-орієнтовані тощо);
- самостійна робота (виконання завдань);
- індивідуальна науково-дослідна робота здобувачів вищої освіти.
- інші види.

8. Оцінювання результатів навчання

Оцінювання знань здобувача вищої освіти відбувається за 100-бальною шкалою і переводиться в національну оцінку згідно чинного «Положення про екзамени та заліки у НУБіП України»

8.1. Розподіл балів за видами навчальної діяльності

Вид навчальної діяльності	Результати навчання	Оцінювання
Модуль 1. Назва		
Лекція 1	Конспект лекції	2
Семінарська робота 1	Доповідь з презентацією	12
Лекція 2	Конспект лекції	2
Семінарська робота 2	Доповідь з презентацією	12
Лекція 3	Конспект лекції	2
Семінарська робота 3	Доповідь з презентацією	12
Лекція 4	Конспект лекції	2
Семінарська робота 4	Доповідь з презентацією	12
Самостійна робота 1	Презентація	12
Модульна контрольна робота 1	Контрольна робота	30
Всього за модулем 1		100
Модуль 2. Назва		
Лекція 5	Конспект лекції	2
Семінарська робота 5	Доповідь з презентацією	13
Лекція 6	Конспект лекції	2
Семінарська робота 6	Доповідь з презентацією	13
Лекція 7	Конспект лекції	2
Семінарська робота 7	Доповідь з презентацією	13
Самостійна робота 2	Презентація	15
Модульна контрольна робота 2	Контрольна робота	30
Всього за модулем 2		100
Навчальна робота	(M1 + M2)/2*0,7 ≤ 70	
Екзамен/залік	30	
Всього за курс	(Навчальна робота + екзамен) ≤ 100	
Модуль 3. Назва		
Лекція 8	Конспект лекції	2

Семінарська робота 8	Доповідь з презентацією	12
Лекція 9	Конспект лекції	2
Семінарська робота 9	Доповідь з презентацією	12
Лекція 10	Конспект лекції	2
Семінарська робота 10	Доповідь з презентацією	12
Лекція 11	Конспект лекції	2
Семінарська робота 11	Доповідь з презентацією	12
Самостійна робота 3	Презентація	12
Модульна контрольна робота 3	Контрольна робота	30
Всього за модулем 3		100
Модуль 4. Назва		
Лекція 12	Конспект лекції	2
Семінарська робота 12	Доповідь з презентацією	13
Лекція 13	Конспект лекції	2
Семінарська робота 13	Доповідь з презентацією	13
Лекція 14	Конспект лекції	2
Семінарська робота 14	Доповідь з презентацією	13
Самостійна робота 4	Презентація	15
Модульна контрольна робота 4	Контрольна робота	30
Всього за модулем 4		100
Навчальна робота	$(M1 + M2)/2 \cdot 0,7 \leq 70$	
Екзамен/залік	30	
Всього за курс	$(\text{Навчальна робота} + \text{екзамен}) \leq 100$	
Курсова робота		100

8.2. Шкала оцінювання знань здобувача вищої освіти

Рейтинг здобувача вищої освіти, бали	Оцінка національна та результати складання	
	екзаменів	заліків
90-100	відмінно	зараховано
74-89	добре	
60-73	задовільно	
0-59	незадовільно	не зараховано

8.3. Політика оцінювання

Політика щодо дедлайнів та перескладання	Роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку. Перескладання модулів відбувається із дозволу лектора за наявності поважних причин (наприклад, лікарняний).
Політика щодо академічної доброчесності	Списування під час контрольних робіт та екзаменів заборонені (в т.ч. із використанням мобільних девайсів). Курсові роботи, реферати повинні мати коректні текстові та веб-посилання на використану літературу.
Політика щодо відвідування	Відвідування занять є обов'язковим. За об'єктивних причин (наприклад, хвороба, міжнародне стажування) навчання може відбуватись індивідуально (в онлайн формі за погодженням із деканом факультету)

9. Навчально-методичне забезпечення

- електронний навчальний курс навчальної дисципліни (на навчальному порталі НУБіП України eLearn - <https://elearn.nubip.edu.ua/course/view.php?id=2233>);
- конспекти лекцій та їх презентації (в електронному вигляді);
- підручники, навчальні посібники, практикуми;
- методичні матеріали щодо вивчення навчальної дисципліни для здобувачів вищої освіти денної та заочної форм здобуття вищої освіти.

10. Рекомендовані джерела інформації

Основна

Бжезінський З. Велика шахівниця. Харків: Фабула, 2019. 288 с.

Грушецький Б. П. Методичні матеріали до вивчення дисципліни «Міжнародні відносини та світова політика». – К., 2019. – 80 с.

Кіссінджер Г. Світовий порядок. Роздуми про характер націй в історичному контексті. Київ: Наш Формат, 2020. 320 с.

МакФол М. Від Холодної війни до Гарячого миру. Київ: Yakaboo Publishing, 2021. 496 с.

Резнікова О. О. Національна стійкість в умовах мінливого безпекового середовища : монографія. – Київ : НІСД, 2022. – 532 с.

Хаас Р. Розхитаний світ. Зовнішня політика Америки і криза старого ладу. Київ: Основи, 2019. 376 с.

Юхименко П., Сокольська Т. Глобалізація та політика національної безпеки. Київ: Центр учбової літератури, 2023. 408 с.

Fear and Uncertainty in Europe: The Return to Realism? / Ed. by R. Belloni, V. Della Sala, P. Viotti. Cham, 2019. 292 p.

Shaping the EU Global Strategy / Ed. by N. Chaban, M. Holland. Cham, 2019. 272 p.

Допоміжна

Белл Д. Китайська модель: Політична меритократія та межі демократії. Київ: Наш формат, 2023. 312 с.

Болтон Д. Кімната, де це сталося. Мемуари з Білого дому. Київ: Vivat, 2021. 672 с.

Виклики глобалізації і цивілізаційні цінності / за загальною редакцією д.політ.н., професора Зернецької О.В. Київ: Державна установа «Інститут всесвітньої історії НАН України», 2021. 196 с.

Внутрішні та зовнішні складові формування зовнішньої політики країн пострадянського простору: збірник наукових праць / за заг. ред. А.Г. Бульвінського / ДУ «Інститут всесвітньої історії НАН України». К.: 2021. 274 с.

Грушецький Б. Трансформація суспільно-політичних цінностей у державах Центрально-Східної Європи як важливий чинник європейської інтеграції регіону // *Problemy i Wyzwania Współczesności Oczami Młodych Badaczy z Polski, Ukrainy i Kazachstanu* / red.nauk. M. Kamionka, Y. Kuzmenko, Ł. Stach. Warszawa: Elipsa, 2022. 221 s.

Джадт Т. Коли змінюються факти. Львів: Човен, 2021. 448 с.

Джадт Т. Після війни. Історія Європи від 1945 року. Київ: Наш Формат, 2021. 926 с.

Дорошко М. С. Геополітичне середовище та геополітична орієнтація країн СНД. Київ: Центр учбової літератури, 2022. 204 с.

Дубов Д. В. Публічна дипломатія США в добу Холодної війни. Як США завойовували «серця і розум людей» (у дзеркалі розсекречених документів ЦРУ) : аналіт. доп. – Київ : НІСД, 2020. – 164 с.

Інтерпретації російсько-українського конфлікту в західних наукових і експертно-аналітичних працях / За ред. В.Кулика. – К.: ІПіЕНД ім. І. Ф. Кураса НАН України, 2020. – 328 с.

Корсунський С. Зовнішня політика в епоху трансформацій. Київ: Vivat, 2020. 256 с.

Корсунський С. Як побудувати відносини з країнами Азії. Київ: Vivat, 2021. 288 с.

Кудряченко А. І. Федеративна Республіка Німеччина: Засади демократичного сходження. Київ: Фенікс, 2020. 656 с.

Кудряченко А.І., Мартинов А.Ю. Глобальні виміри зовнішньої політики Німеччини (2005 – 2021 рр.). Київ, 2022. 560 с.

Меддоу Р. Прорив. Корумпована демократія, держава-вигнанка Росія і найбагатша, найбільш руйнівна промисловість на земній кулі. Київ: КМ-БУКС, 2020. 560 с.

Національна стійкість України: стратегія відповіді на виклики та випередження гібридних загроз: національна доповідь / ред. кол. С. І. Пирожков, О. М. Майборода, Н. В. Хамітов, Є. І. Головаха, С. С. Дембіцький, В. А. Смолій, О. В. Скрипнюк, С. В. Стоєцький / Інститут політичних і етнонаціональних досліджень ім. І. Ф. Кураса НАН України. Київ, 2022. 552 с.

Національна стійкість України та національна безпека. Аналітична записка / за ред. О. М. Майбороди. Київ: Інститут політичних і етнонаціональних досліджень ім. І. Ф. Кураса НАН України, 2022. 40 с.

Померанцев П. Це не пропаганда. Подорож на війну проти реальності. Київ: Yakaboo Publishing, 2020. 288 с.

Приватні розвідувальні компанії: іноземний досвід залучення приватного сектору до виконання завдань розвідки : аналіт. доп. / В. О. Паливода. – Київ : НІСД, 2022. – 20 с.

Сенгер Д. Е. Досконала зброя. Війна, саботаж і страх у кіберепоху. Львів: Астролія, 2022. 496 с.

Снайдер Т. Шлях до несвободи. Росія, Європа, Америка. Львів: Човен, 2020. 392 с.

Сорос Д. На захист відкритого суспільства. Київ: Vivat, 2020. 224 с.

- Borell J. European Foreign Policy in Times of Covid-19. Luxembourg, 2021. 301 p.
- Gavin M. D. Major Power Rivalry in Africa. New York, 2021. 45 p.
- Global Britain in a competitive age: The Integrated Review of Security, Defence, Development and Foreign Policy. London, 2021. 111 p.
- Helwig N., Siddi M. German Leadership in the Foreign and Security Policy of the European Union // German Politics. 2020. Vol. 29, No. 1. P. 1-7.
- Hrushetskyi B. Interests and Priorities of the Foreign Policy of the Republic of Bulgaria in Africa since 1989 // Гуманітарний корпус / Humanistic Corpus. 2022. № 43. P. 58-61.
- Latvian Foreign and Security Policy Yearbook 2021. Riga, 2021. 245 p.
- Revisiting Natural Resources in the Middle East and North Africa / Ed. by L. Narbone. Fiesole, 2020. 106 p.
- The Berlin Pulse 2021/22: German Foreign Policy in Perspective. Hamburg, 2021. 68 p.
- Views on the progress of CSDP / Ed. by F. Bellou, D. Fiott. Luxembourg, 2020. 163 p.